

→ संच क्रमांक

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक 102357
BOOKLET NO.

प्रश्नपुस्तिका - II

सामान्य क्षमता चाचणी व पदाच्या कर्तव्यासाठी आवश्यक ज्ञान

एकूण प्रश्न : 100

वेळ : 1 (एक) तास

एकूण गुण : 200

सूचना

- (1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 100 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

- (2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनात न विसरता बॉलपेनने लिहावा.

परीक्षा-क्रमांक								

केंद्राची संकेताक्षरे शेवटचा अंक

- (3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे न विसरता नमूद करावा.
- (4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरापैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.
- (ब) आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.
- (5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे. अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.
- (6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही. एकापेक्षा जास्त उत्तरे नमूद केल्यास ते उत्तर चुकीचे धरले जाईल व त्या चुकीच्या उत्तराचे गुण वजा केले जातील.
- (7) प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच “उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरापैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चुकीच्या उत्तरासाठी 2.5% किंवा 1/4 गुण वजा/कमी करण्यात येतील.”

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या “परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-८२” यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरुद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

SEAL

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

1. कोणत्याही धन पूर्णांकाला जर त्याच्या स्वतःखेरीज आणि एक या संख्येखेरीज कोणत्याही धन संख्येने भाग जात नसेल तर तो धन पूर्णांक मूळ संख्या असते.

x हा पूर्णांक 7 पेक्षा मोठी मूळ संख्या आहे तर $(x^2 - 1)$ ला _____.

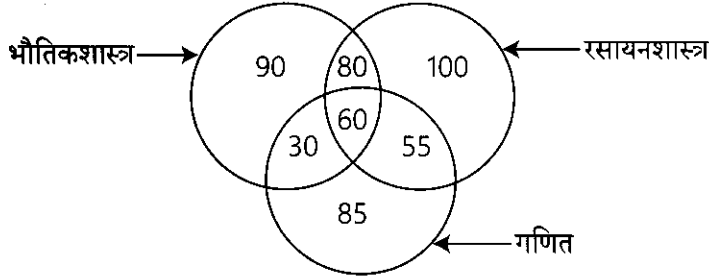
- (1) कधीही 6 ने भाग जाणार नाही
- (2) नेहमीच 24 ने भाग जाईल
- (3) नेहमीच 6 ने भाग जाईल आणि कदाचित 12 ने भाग जाईल किंवा भाग जाणार नाही
- (4) नेहमीच 12 ने भाग जाईल आणि 24 ने कदाचित भाग जाईल किंवा जाणार नाही

If any positive integer is not divisible by any positive integer other than itself and one it is said to be a prime number.

Let x be the prime number greater than 7, then $(x^2 - 1)$ is _____.

- (1) never divisible by 6
- (2) always divisible by 24
- (3) always divisible by 6, and may or may not be divisible by 12
- (4) always divisible by 12 and may or may not be divisible by 24

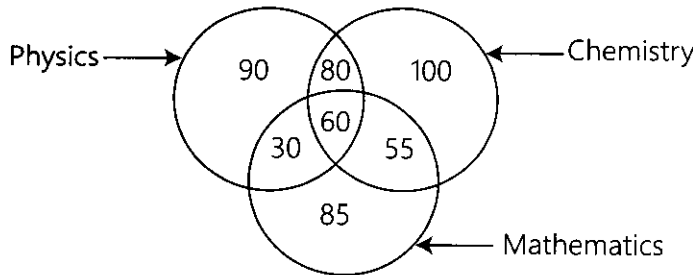
2. वेन आकृतीच्या नामनिर्देशित आकारात तो विषय आवडणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या दाखवली आहे. 500 विद्यार्थ्यांची पाहणी करून ही आकृती तयार केली आहे.

सर्व तीनही विषयांची आवड असणाऱ्या विद्यार्थ्यांचे गणित विषय न आवडणाऱ्या विद्यार्थ्यांशी असलेले गुणोत्तर काय ?

- (1) $\frac{2}{9}$
- (2) $\frac{6}{3}$
- (3) $\frac{1}{9}$
- (4) $\frac{4}{27}$

The labelled shapes in the ven diagram shows number of students who like that subject. The diagram is prepared on the basis of survey of 500 students.

What is the ratio of the students who like all the three subjects to those who do not like mathematics ?

- (1) $\frac{2}{9}$
- (2) $\frac{6}{3}$
- (3) $\frac{1}{9}$
- (4) $\frac{4}{27}$

3. वाहनतळावर 36 वाहने एका ओळीने उभी केलेली आहेत. पहिल्या कारनंतर एक स्कूटर, दुसऱ्या कारनंतर दोन स्कूटर्स, तिसऱ्या कारनंतर तीन स्कूटर्स ..... अशा पद्धतीने वाहने उभी केलेली आहेत.

ओळीच्या दुसऱ्या अर्द्या भागात किती स्कूटर्स आहेत हे शोधा ?

- (1) 14 (2) 15 (3) 16 (4) 17

36 vehicles are parked in a parking lot in a single row. After the first car, there is one scooter, after the second car, there are two scooters. After the third car, there are three scooters and so on.

Work out the number of scooters in the second half of the row.

- (1) 14 (2) 15 (3) 16 (4) 17

4. दिती : काही क्षमता प्राप्त करून, स्वतःचे बाजारमूल्य वाढवून स्वतःची आर्थिक प्रगती साधणाऱ्या अनेक व्यक्ती आपल्याला दिसतात. याचा अर्थ असा की विषमतेची मुळे व्यक्तीचे सक्षम असणे/नसणे, बुद्धिमान असणे/नसणे, वा कष्टाळू असणे/नसणे यात रुतले आहे. कोणीही जन्मतः दरिद्री असला तरी, बुद्धीचा, कौशल्यांचा वापर करून, परिश्रमाने यावर मात करू शकतो. हे शक्य होण्यासाठी देशात लोकशाही राज्यव्यवस्था असण्याची आवश्यकता आहे.

हेली : तू म्हणतेस त्यात काही अंशी तथ्य आहे. माहिती तंत्रज्ञान, संगणक यावर आधारित उद्योगांत तरुण पिढीने लाखो रुपयांच्या नोकऱ्या पटकावल्या आहेत. यामुळे त्यांनी निम्न आर्थिक स्तरातून उच्च आर्थिक स्तरात स्वतःला प्रस्थापित केले आहे. पण मृदुसाहित्य तंत्रज्ञ व सफाई कामगार यांच्या मोबदल्यात किती तफावत असावी याबाबतचे काही स्पष्टीकरण शोधण्याच्या प्रयत्नात समाज आहे असं काही मला दिसत नाही.

दितीच्या स्वतःच्या निरीक्षणासंबंधातील भाष्यावर हेलीने दिलेल्या प्रतिसादाचे उचित वर्णन करणारा पर्याय निवडा.

- (1) असंबद्ध आहे.
 (2) मृदुसाहित्य तंत्रज्ञ व सफाई कामगार यांच्या मोबदल्यात फरक असायला नको हे सुचवतो.
 (3) आर्थिक विषमता कमी करण्याचा पर्याय सुचवतो.
 (4) दितीने दुर्लक्षित केलेला पैलू समोर आणला आहे.

Ditee : We can see that many persons progress economically by acquiring some capacities and by augmenting his or her market value. This means that inequality is rooted in whether persons are capable or not, intellectually efficient/diligent or not. Even if anyone is born with poverty, by using his or her intellect, skills diligently he or she can overcome it. It is necessary to have democratic governance in the country for making this possible.

Heli : There is some truth in whatever you say. Young generation acquired jobs with salaries of lakhs of rupees in information technology and computer based industries. With this they did promote themselves from lower to higher economic strata. But I don't see that society is trying to get explanation as to what should be the discrepancy between remuneration of software technologist and cleaning worker.

Choose the appropriate option that describes appropriately Heli's response to Ditee's observation and comment.

- (1) It is irrelevant.
 (2) It suggests that there should be no difference between remuneration of software technologist and cleaning worker.
 (3) It suggests alternative course of action for reducing economic inequality.
 (4) Brings forward an aspect neglected by Ditee.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

5. एका कुटुंबातील जोडप्याला एक मुलगा आणि एक मुलगी आहे. वडिलांचे वय त्यांच्या मुलीच्या वयाच्या चारपट आहे; आणि मुलाचे वय त्याच्या आईच्या वयाच्या एकतृतीयांश आहे. पत्नी तिच्या पतीपेक्षा चार वर्षांनी लहान आहे आणि भाऊ त्याच्या बहिणीपेक्षा चार वर्षांनी मोठा आहे. तर आईचे वय किती ?

- (1) 40 वर्षे (2) 48 वर्षे (3) 54 वर्षे (4) 60 वर्षे

In a family a couple has a son and a daughter. The age of the father is four times that of his daughter and the age of the son is one third of that of his mother. The wife is 4 years younger to her husband and the brother is 4 years older than his sister. What is the age of the mother ?

- (1) 40 years (2) 48 years (3) 54 years (4) 60 years

6. चहासाठी बनवलेल्या दूध व पाण्याच्या मिश्रणाचे गुणोत्तर 5 : 1 आहे. यात 5 लीटर पाणी घातले तर हे गुणोत्तर 5 : 2 असे होते. या मिश्रणातील दुधाची राशी निवडा.

- (1) 15 ली. (2) 25 ली. (3) 20 ली. (4) 10 ली.

A mixture for making tea contains milk and water in the ratio 5 : 1. On adding 5 liters of water the ratio of milk and water became 5 : 2. Select the quantity of milk in this mixture.

- (1) 15 lit. (2) 25 lit. (3) 20 lit. (4) 10 lit.

7. वेळ सांगण्याची विनंती केल्यावर व्यक्ती म्हणाली, “मध्यरात्रीपासून आतापर्यंतच्या वेळेच्या चौथ्या भागात आतापासून येणाऱ्या मध्यरात्रीच्या वेळेचा निम्मा भाग मिळवा. तुम्हाला आताची वेळ मिळेल”.

व्यक्ती वर्णन करत असलेली वेळ निवडा.

- (1) 8 : 36 (2) 9 : 36 (3) 9 : 38 (4) 10 : 38

When requested for time the person said, “If you add one quarter of time from midnight till now to half the time from now till next midnight, you get the present time”.

Select the time that person is describing.

- (1) 8 : 36 (2) 9 : 36 (3) 9 : 38 (4) 10 : 38

8. मन निवांत असेल तर ज्या ठिकाणांना पुनर्भेट द्यायला मी सहज तयार असतो, अशी जास्त ठिकाणे नाहीत की ज्या ठिकाणी मी पूर्वी कधीही गेलो नव्हतो. त्याचे कारण म्हणजे त्या ठिकाणांशी माझा फार पूर्वीपासून परिचय आहे. त्यांच्याशी (असलेल्या) माझ्या दाट सख्याचे स्वरूप इतके प्रेमळ आहे की मी स्वतःला ते (सख्य) बदलणार नाही याची खात्री देण्यात विशेष रुची घेतो. रॉबिन्सन क्रूसोच्या बेटावर मी कधीही गेलो नव्हतो पण मी वारंवार तेथे परतत असतो. जेथे जिल ब्लेझ रहात होता त्या चोरांच्या गुहेत मी कधीही गेलो नव्हतो, त्यात मी वारंवार परततो आणि त्यातील सापळ्याचा दरवाजा उचलायला पूर्वीप्रमाणेच जड आहे असे मला आढळते. डॉन क्विझोने ज्या अभ्यास खोलीत उभे राहून काल्पनिक राक्षसाचा वध करेपर्यंत शौर्यावरची त्याची पुस्तके वाचली, त्या खोलीत मी कधीही गेलो नव्हतो परंतु मला माहीत झाल्याखेरीज तुम्ही तेथील एकही पुस्तक हलवू शकणार नाही.

केवळ पहिले विधान वाचून थांबल्यास परिच्छेदाच्या आशयाचे सर्वात उचित वर्णन करणारा शब्द निवडा.

- (1) विनोदी (2) विरोधाभासात्मक (3) अविश्वसनीय (4) असत्य

There are not many places that I find it more agreeable to revisit when in an idle mood, than some places to which I have never been. For my acquaintance with those spots is of such long standing, and has ripened into an intimacy of so affectionate a nature, that I take a particular interest in assuring myself that are unchanged. I never was in Robinson Crusoe's Island, yet I frequently return there. I was never in the robbers' cave, where Gil Blas lived, but I often go back there and find the trap-door just as heavy to raise as it used to be. I was never in Don Quixote's study, where he read his books of chivalry until he rose and hacked at imaginary giants, yet you couldn't move a book in it without my knowledge.

Reading is stopped after only first statement of the paragraph then select most appropriate word that describes its content.

- (1) Humorous (2) Paradoxical (3) Unbelievable (4) False

9. जया व किम या दोन पॅराशूटर्सनी विमानातून ते एक एकक उंचीवर असताना उड्या मारल्या. उड्या घेताच दोघांच्या छत्र्या उघडल्या. जयाचा जमिनीवर येण्याचा वेग ताशी 10 एकक आहे. किम जयाच्या तुलनेत तीनपट मंद गतीने जमिनीवर येत आहे. जया जमिनीवर उतरल्यानंतर जितक्या वेळानंतर किम खाली येईल तो दर्शवणारा पर्याय निवडा.

- (1) 3 मिनिटे (2) 6 मिनिटे (3) 9 मिनिटे (4) 12 मिनिटे

Jaya and Kim are two parachutist jump from the plane at an altitude of one unit. Their parachutes opened immediately. Jaya is coming down at the speed of 10 units per hr and Kim is coming down three times slower than Jaya. Select the option that indicates the time of landing by Kim after Jaya.

- (1) 3 minutes (2) 6 minutes (3) 9 minutes (4) 12 minutes

कच्च्या कायासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

10. आपापसात सर्वात उत्तम निवडण्यासाठी भावंडांच्या दोन जोड्या, साहील आणि त्याची बहीण नूरी आणि नान्सी व तिचा भाऊ पन्नू हे बुद्धिबळ खेळले. फक्त पहिल्या सामन्यातील दोन खेळाडू भावंडे होती. पहिल्या सामन्यात हरलेला खेळाडू पुढच्या सामन्यासाठी बाद केला आणि जिंकलेला खेळाडू नंतरचा सामना खेळला व यानंतर याचप्रमाणे सामने झाले. अशा रीतीने फक्त तीन सामने झाले. नूरी व तिचा भाऊ यांनी दुसऱ्या भावंडांच्या जोडीपेक्षा जास्त सामने जिंकले. मुलगांनी दोन सामने जिंकले तर मुलींनी फक्त एक जिंकला. तर सामना न हरलेली व्यक्ती निवडा.

- (1) साहील
- (2) पन्नू
- (3) नान्सी
- (4) न हरलेली व्यक्ती शोधण्याच्या दृष्टीने माहिती पुरेशी नाही.

Two pairs of siblings, Sahil and his sister Nuri and Nancy and her brother Pannu, played chess to decide the best among all of them. The two players were siblings in the first game only. After 1st game, loser was eliminated; winner played the next game and so on. Thus only three games were played. Nuri and her brother won more number of games than other pair of siblings. The boys won two games whereas girls won only one. Select the person who did not lose the game.

- (1) Sahil
- (2) Pannu
- (3) Nancy
- (4) Data is not sufficient for finding person who did not lose any game.

11. वैध निष्कर्ष निवडा :

सत्य विधाने :

काही पतंग पायऱ्या आहेत. काही पायऱ्या तारे आहेत. सर्व तारे टाचण्या आहेत.

निष्कर्ष :

(a) काही टाचण्या पायऱ्या आहेत.	(b) काही तारे पतंग आहेत.
(c) एकही तारा पतंग नाही.	(d) काही पायऱ्या पतंग आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) व (d)	(2) फक्त (b) व (d)
(3) फक्त (b) व (c)	(4) फक्त (a), (d) व (b) किंवा (a), (d) व (c)

Select valid conclusions.

True statements :

Some kites are steps. Some steps are stars. All the stars are pins.

Conclusions :

(a) Some pins are steps.	(b) Some stars are kites.
(c) No star is kite.	(d) Some steps are kites.

Answer options :

(1) Only (a) and (d)	(2) Only (b) and (d)
(3) Only (b) and (c)	(4) Only (a), (d) and (b) or (a), (d) and (c)

12. जॉन्सन त्याच्या कार्यालयाकडे कारने निघाला. तो उत्तरेकडे 15 किमी गेला नंतर 10 किमी पश्चिमेकडे गेला. नंतर तो दक्षिणेकडे वळून 5 किमी गेला. पूर्वेकडे वळून त्याने 8 किमी अंतर पार केले. शेवटी त्याने उजवीकडे वळून 10 किमीचा प्रवास केला.

प्रारंभिक बिंदूपासून आता तो किती दूर व कोणत्या दिशेला असेल ?

- (1) 2 किमी, पश्चिम (2) 5 किमी, पूर्व (3) 6 किमी, दक्षिण (4) 7 किमी, उत्तर

Johnson left for his office in his car. He drove 15 km towards north and then 10 km towards west. He then turned to the south and covered 5 km. Further, he turned to the east and moved 8 km. Finally, he turned right and drove 10 km.

How far and in which direction is he from his starting point ?

- (1) 2 km, West (2) 5 km, East (3) 6 km, South (4) 7 km, North

13. कधीच पूर्ण वर्ग असणार नाही अशी राशी निवडा ज्यात n ही नैसर्गिक संख्या आहे.

- (a) $5n-1$ (b) $5n+1$ (c) $8n+1$ (d) $3n+1$

पर्यायी उत्तरे :

- (1) सर्व (2) एकही नाही (3) फक्त (a) आणि (b) (4) फक्त (c)

Select expressions that will never be perfect square where n is a natural number.

- (a) $5n-1$ (b) $5n+1$ (c) $8n+1$ (d) $3n+1$

Answer options :

- (1) All (2) None (3) Only (a) and (b) (4) Only (c)

14. आठवड्याची सुटी वगळता सोमवार ते शुक्रवार दर दिवशी नानू बाइकस्वारी करतो. कामाच्या ठिकाणी जा-ये करताना तो 120 किमी अंतर कापतो. बारा आठवड्यांनंतर त्याच्या वाहनाने 9000 किमी प्रवास नोंदवला. तर बारा आठवड्याच्या कालावधीत कामावर जाता-येता केलेल्या प्रवासाव्यतिरिक्त नानूने केलेला प्रवास दर्शवणारा पर्याय निवडा.

- (1) 1600 (2) 1400 (3) 1800 (4) 1200

Nanu drives/rides bike every day from Monday through Friday except weekend. He covers distance 120 km while travelling to and from work place. After twelve weeks his vehicle recorded 9000 km travel. Select number that indicates the distance travelled by Nanu apart from his ride to and from work during twelve weeks.

- (1) 1600 (2) 1400 (3) 1800 (4) 1200

कच्च्या कामासाठी जागा / **SPACE FOR ROUGH WORK**

15. M ला एकूण मुले किती या प्रश्नासंदर्भात दिलेल्या पुढील विदेचा पुरेपणा निश्चित करा.

विदा विधाने :

- (a) जुळ्या मुली असलेल्या J चा M हा नवरा असून, तो आईवडिलांचा एकुलता एक मुलगा आहे.
 (b) K ला एक नातू असून, ती J ची सासू आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) व (b) दोन्ही आवश्यक व पुरेशी आहे.
 (2) फक्त (a) पुरेशी आहे.
 (3) फक्त (a) किंवा (b) पुरेशी आहे.
 (4) फक्त (b) पुरेशी आहे.

Decide sufficiency of data with respect to question : How many children does M have ?

Data statements :

- (a) M is the only one son of his parents and is the husband of J who has twin daughters.
 (b) K has a grandson and she is the mother-in-law of J.

Answer options :

- (1) Both (a) and (b) are necessary and sufficient.
 (2) (a) alone is sufficient.
 (3) Either (a) or (b) is sufficient.
 (4) (b) alone is sufficient.

16. जोड्या जुळवा :

चक्रीवादळ	वर्ष
(a) निसर्ग	(i) 2021
(b) तौक्ते	(ii) 2020
(c) फयान	(iii) 2009
(d) क्यार	(iv) 2019

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(3)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(4)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)

Match the following :

Cyclone	Year
(a) Nisarga	(i) 2021
(b) Tauktae	(ii) 2020
(c) Phyan	(iii) 2009
(d) Kyarr	(iv) 2019

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(3)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(4)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

17. महाराष्ट्रातील चाळी व घरे यांचा विकास करणारी संस्था म्हाडा (MHADA) केंव्हा उदयास आली ?
 (1) जून 1975 (2) जानेवारी 1985 (3) डिसेंबर 1957 (4) डिसेंबर 1977
 MHADA an institute in Maharashtra which developes slums and houses when has it come into existence ?
 (1) June 1975 (2) January 1985 (3) December 1957 (4) December 1977
-
18. महाराष्ट्र वन विकास महामंडळ मर्यादित ची स्थापना _____ मध्ये झाली.
 (1) 1982 (2) 1979 (3) 1984 (4) 1974
 Forest Development Corporation of Maharashtra limited was established in _____.
 (1) 1982 (2) 1979 (3) 1984 (4) 1974
-
19. खालीलपैकी कोणते अभयारण्य/राष्ट्रीय उद्यान भौगोलिक क्षेत्रफळाने मोठे आहे ?
 (1) अंधारी (2) तानसा (3) चांदोली (4) नागझिरा
 Which of the following Sanctuary/National Park is large in Geographical area ?
 (1) Andhari (2) Tansa (3) Chandoli (4) Nagzira
-
20. महाराष्ट्र आर्थिक पाहणी अहवाल 2019-20 नुसार राज्यात 2018-19 साली एकूण भौगोलिक क्षेत्रापैकी किती टक्के क्षेत्र वनाखाली होते ?
 (1) 20.10 (2) 18.40 (3) 17.90 (4) 14.13
 According to Maharashtra Economic Survey Report 2019-20 what percentage of the total geographical area in the State was under forest in 2018-19 ?
 (1) 20.10 (2) 18.40 (3) 17.90 (4) 14.13
-
21. जनगणना 2001 प्रमाणे खालीलपैकी कोणत्या जिल्ह्याची लोकसंख्या घनता 200 पेक्षा कमी होती ?
 (1) नांदेड (2) जालना (3) अहमदनगर (4) यवतमाळ
 As per the Census 2001 which of the following districts has less than 200 population density ?
 (1) Nanded (2) Jalna (3) Ahmednagar (4) Yavatmal
-
22. खालीलपैकी पुर्णा नदीच्या उजव्या तिरावरील कोणत्या उपनद्या आहेत ?
 (a) काटेपुर्णा (b) बिसवा (c) भूलेश्वर (d) शहानूर
 पर्यायी उत्तरे :
 (1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (c) आणि (d) (4) (a), (b) आणि (c)
 Which of the following are the right bank tributaries of river Purna ?
 (a) Katepurna (b) Biswa (c) Bhuleshwar (d) Shahanur
Answer options :
 (1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (c) and (d) (4) (a), (b) and (c)
-
23. खालीलपैकी महाराष्ट्रातील कोणते क्षेत्र मँगनीज खानी संदर्भात महत्वाचे नाही ?
 (1) चिकला (2) सीता साओंगी (3) डोंगरी बुजूर्ग (4) वरोरा-वैतरणा
 Which of the following is **not** important regarding manganese mining area in Maharashtra ?
 (1) Chikla (2) Sita Saongi (3) Dongri Buzurg (4) Warora-Vaitarna
-

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

24. कोणत्या प्रशासकीय विभागात जिल्ह्याची संख्या अधिक आहे ?

(1) पूणे विभाग	(2) नागपूर विभाग
(3) कोकण विभाग	(4) औरंगाबाद विभाग

Which Administrative Division consists more number of districts ?

(1) Pune Division	(2) Nagpur Division
(3) Konkan Division	(4) Aurangabad Division

25. जनगणना 2011 प्रमाणे नंदूरबार जिल्ह्याचा स्त्री-पुरुष प्रमाण दर किती होता ?

(1) 700 ते 800 दरम्यान	(2) 800 ते 900 दरम्यान
(3) 900 ते 1000 दरम्यान	(4) वरीलपैकी नाही

What was the sex ratio of Nandurbar district as per the Census 2011 ?

(1) Between 700 to 800	(2) Between 800 to 900
(3) Between 900 to 1000	(4) None of the above

26. जगन्नाथ शंकरशेठ यांना कशाचे शिल्पकार म्हणून ओळखले जाते ?

(1) महाराष्ट्राचे	(2) मुंबईचे	(3) रेल्वेचे	(4) शिक्षणाचे

Jagannath Shankarsheth is known as the founding father of _____.

(1) Maharashtra	(2) Mumbai	(3) Railway	(4) Education

27. सोलापूर नगरपालिकेवरील राष्ट्रध्वज उतरविण्यास _____ यांनी नकार दिला.

(1) माणिकचंद शाह	(2) दादासाहेब खापर्डे
(3) सोमण देशपांडे	(4) शंकरराव देव

_____ refused to lower the National Flag on the Solapur Municipal Council building.

(1) Manikchand Shah	(2) Dadasaheb Khaparde
(3) Soman Deshpande	(4) Shankarrao Deo

28. 'तरुण मराठा' पक्ष कोणी स्थापन केला ?

(1) पांडुरंग राजभोज	(2) वि.रा. शिंदे
(3) मल्हारी मार्तंड डिखले	(4) केशवराव मारुतीराव जेधे

Who founded the Young Maratha Party ?

(1) Pandurang Rajbhoj	(2) V.R. Shinde
(3) Malhari Martand Dikhale	(4) Keshavrao Marutirao Jedhe

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

29. पुढील घटनांची त्यांच्या कालानुक्रमे यादी करा :

- लाहोर येथे भरलेल्या मुस्लीम लीगच्या अधिवेशनात पाकिस्तानच्या मागणीचा ठराव केला.
- अलाहाबाद येथे डॉ. महमंद इकबाल यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या बैठकीत पाकिस्तानची कल्पना मांडली.
- बॅरिस्टर जीना यांनी मुस्लिमांच्या मागण्यासाठी चौदा मुद्दे मांडले.
- पंडीत जवाहरलाल नेहरू हंगामी सरकारचे पंतप्रधान झाले. तो दिवस मुस्लीम लीगने शोकदिन म्हणून पाळला.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (b), (a), (c), (d) (2) (c), (a), (b), (d) (3) (a), (b), (c), (d) (4) (c), (b), (a), (d)
- Arrange the following events in their chronological order.

- In the Muslim League session at Lahore, resolution was passed for demand of Pakistan.
- Under the Presidentship of Dr. Mohamad Iqbal at Allahabad the concept of Pakistan was put forth.
- Barrister Jinna placed fourteen points for Muslim Demands.
- Muslim League observed mourning day when Pandit Jawaharlal Nehru took charge as Prime Minister of caretaker Government.

Answer options :

- (1) (b), (a), (c), (d) (2) (c), (a), (b), (d) (3) (a), (b), (c), (d) (4) (c), (b), (a), (d)

30. जोड्या लावा :

(a) श्रीपाद अमृत डांगे	(i) रॅडिकल डेमोक्रेटिक पार्टीची स्थापना
(b) लाला लजपत राय	(ii) दि सोशलिस्ट नियतकालीक
(c) आचार्य नरेंद्र देव	(iii) आयटकचे (AITUC) पहिले अध्यक्ष
(d) मानवेंद्रनाथ रॉय	(iv) काँग्रेस सोशलिस्ट पार्टीचे महत्वपूर्ण नेते

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a)-(ii), (b)-(iii), (c)-(i), (d)-(iv) (2) (a)-(ii), (b)-(iii), (c)-(iv), (d)-(i)
- (3) (a)-(i), (b)-(iii), (c)-(iv), (d)-(ii) (4) (a)-(i), (b)-(iii), (c)-(ii), (d)-(iv)

Match the following :

(a) Shripad Amrut Dange	(i) Establishment of Radical Democratic Party
(b) Lala Lajpat Rai	(ii) The Socialist magazine
(c) Acharya Narendra Dev	(iii) First President of All India Trade Union Congress (AITUC)
(d) Manvendranath Roy	(iv) Important leader of Congress Socialist Party

Answer options :

- (1) (a)-(ii), (b)-(iii), (c)-(i), (d)-(iv) (2) (a)-(ii), (b)-(iii), (c)-(iv), (d)-(i)
- (3) (a)-(i), (b)-(iii), (c)-(iv), (d)-(ii) (4) (a)-(i), (b)-(iii), (c)-(ii), (d)-(iv)

31. दिनकरराव जवळकरांनी 'विजयी मराठा' या वृत्तपत्रात कोणत्या टोपण नावाने लिखाण केले ?

- (1) भाई महाजन (2) भवानी तलवारे (3) मल्हारी डिखळे (4) दलित कैवारी

By what pseudonym did Dinkarrao Jawalkar write in the newspaper 'Vijayi Maratha' ?

- (1) Bhai Mahajan (2) Bhavani Talware (3) Malhari Dikhale (4) Dalit Kaivari

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

32. नाशिक येथील क्रांतीकारी चळवळीचे प्रमुख _____ हे होते.

(1) डॉ. मुंजे	(2) उत्तमराव पाटील
(3) गणेश दामोदर सावरकर	(4) विनायक दामोदर सावरकर
- _____ was the leader of the revolutionary activities at Nashik.
(1) Dr. Munje	(2) Uttamrao Patil
(3) Ganesh Damodar Savarkar	(4) Vinayak Damodar Savarkar

33. विष्णूबुवा ब्रह्मचारी यांना 'साम्यवादाचा पहिला प्रतिपादक' असे कोणी म्हटले ?

(1) लोकमान्य टिळक	(2) साने गुरुजी	(3) ग.ज्यं. माडखोलकर	(4) म.गो. रानडे
- Who called Vishnubuva Brahmachari 'The first exponent of Communism' ?
(1) Lokmanya Tilak	(2) Sane Guruji	(3) G.T. Madkholkar	(4) M.G. Ranade

34. मुंबई इलाक्याचे शिक्षण तपासनीस आणि एल्फिन्स्टन कॉलेजात प्राध्यापक म्हणून कोण कार्यरत होते ?

(1) महात्मा फुले	(2) कर्मवीर भाऊराव पाटील
(3) बाळशास्त्री जांभेकर	(4) लोकहितवादी
- Who was the Educational Inspector of Bombay Presidency and a Professor in Elphinstone College ?
(1) Mahatma Phule	(2) Karmaveer Bhaurao Patil
(3) Balashastri Jambhekar	(4) Lokahitawadi

35. Nation म्हणजे 'एकमय लोक' अशी व्याख्या कोणी केली ?

(1) राजर्षी शाहू महाराज	(2) ज्ञानगिरी बुवा
(3) महात्मा ज्योतिबा फुले	(4) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
- Who defined Nation as a 'Unified People' ?
(1) Rajarshi Shahu Maharaj	(2) Dyangiri Buva
(3) Mahatma Jyotiba Phule	(4) Dr. Babasaheb Ambedkar

36. खालीलपैकी कोणते भारतीय राज्यघटनेचे महत्वाचे वैशिष्ट्य/ष्ट्ये आहेत ?

(a) अध्यक्षीय शासनपद्धती	(b) प्रभावशाली केंद्रशासन
(c) दुहेरी न्यायपालिका	(d) द्विगृही कायदेमंडळ

योग्य पर्याय निवडा :

(1) फक्त (a)	(2) (b) आणि (d)	(3) (b), (c), (d)	(4) वरील सर्व

Which of the following is/are the salient feature(s) of the Indian Constitution ?

(a) Presidential form of Government	(b) Dominant Central Government
(c) Dual Judiciary	(d) Bicameral Legislature

Select **correct** options :

(1) Only (a)	(2) (b) and (d)	(3) (b), (c), (d)	(4) All the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

37. सरकारीया कमिशन हे खालीलपैकी कशाशी संबंधित आहे ?

- (a) केंद्र-राज्य संबंध
- (b) निवडणूक सुधारणा
- (c) बँकींग व वित्तीय विभाग

वरीलपैकी योग्य पर्याय निवडा :

- (1) फक्त (a)   (2) फक्त (b)   (3) (a) आणि (b)   (4) वरील सर्व

The Sarkaria Commission is related to which of the following ?

- (a) Centre and State Relations
- (b) Election Reforms
- (c) Banking and Finance Sector

Select **correct** option from above :

- (1) Only (a)   (2) Only (b)   (3) (a) and (b)   (4) All the above

38. माहितीचा अधिकार _____ आहे.

- (1) मूलभूत अधिकार
- (2) कायदेशीर अधिकार
- (3) मूलभूत अधिकार नाही व कायदेशीर अधिकार ही नाही
- (4) मूलभूत अधिकार व कायदेशीर अधिकार हे दोन्ही आहेत

Right to information is _____.

- (1) Fundamental Right
- (2) Legal Right
- (3) Neither fundamental right nor legal right
- (4) Both fundamental right as well as legal right

39. कार्यकाळानुसार योग्य क्रम लावा – (महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री) :

- (a) ए.आर. अंतुले   (b) शिवाजीराव निलंगेकर
- (c) वसंतराव नाईक   (d) बाबासाहेब भोसले

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (c), (a), (d), (b)   (2) (c), (d), (b), (a)   (3) (a), (c), (d), (b)   (4) (a), (d), (b), (c)

Arrange in a appropriate order according to tenure (Chief Ministers of Maharashtra) :

- (a) A.R. Antulay   (b) Shivajirao Nilangekar
- (c) Vasant Rao Naik   (d) Babasaheb Bhosale

Answer options :

- (1) (c), (a), (d), (b)   (2) (c), (d), (b), (a)   (3) (a), (c), (d), (b)   (4) (a), (d), (b), (c)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

40. खालीलपैकी कोणती जोडी योग्यरित्या जुळलेली नाही ?

(1) मूलभूत कर्तव्ये	– भाग-IV A
(2) राज्यधोरणाची निर्देशक तत्वे	– भाग-IV
(3) मूलभूत अधिकार	– भाग-III
(4) यापैकी नाही	

Which of the following pair is **not** correctly matched ?

(1) Fundamental Duties	- Part-IV A
(2) Directive Principles of State Policy	- Part-IV
(3) Fundamental Rights	- Part-III
(4) None of these	

41. योग्य कथने ओळखा :

- (a) 'फिफ्टी इयर्स ऑफ लेजिस्लेटिव्ह कौन्सिल इन महाराष्ट्र' हा ग्रंथ यशवंतराव चव्हाण यांनी लिहीला.
 (b) महाराष्ट्राच्या विधान परिषदेचा वर्धापन दिन 20 जुलै आहे.
 (c) महाराष्ट्राच्या विधान परिषदेमध्ये राज्यपालांद्वारे नियुक्त 12 सदस्य असतात.
 (d) महाराष्ट्राच्या विधान परिषदेची गणपूर्ती संख्या 10 सदस्य एवढी आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त (b), (c)   (2) फक्त (c), (d)   (3) फक्त (a), (b), (c)   (4) फक्त (b), (c), (d)

Select the **correct** statements :

- (a) 'Fifty Years of Legislative Council in Maharashtra' was written by Yashvantrao Chavan.
 (b) Establishment day of Legislative Council of Maharashtra is 20 July.
 (c) 12 members are nominated by Governor in Legislative Council of Maharashtra.
 (d) The Quorum for Legislative Council of Maharashtra is 10 members.

Answer options :

- (1) Only (b), (c)   (2) Only (c), (d)   (3) Only (a), (b), (c)   (4) Only (b), (c), (d)

42. भारताच्या कोणत्या राज्यांची केंद्रशासीत प्रदेश वर्गवारीमधून राज्यांच्या वर्गवारीमध्ये बढती करण्यात आली ?

(a) मिझोरम	(b) अरुणाचल प्रदेश
(c) गोवा	(d) सिक्कीम

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त (a), (b)   (2) फक्त (b), (c), (d)   (3) फक्त (a), (b), (c)   (4) फक्त (c), (d)

Which are the states of India promoted from the category of Union Territory into that of a State ?

(a) Mizoram	(b) Arunachal Pradesh
(c) Goa	(d) Sikkim

Answer options :

- (1) Only (a), (b)   (2) Only (b), (c), (d)   (3) Only (a), (b), (c)   (4) Only (c), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

43. खालीलपैकी कोणती उदाहरणे राज्य धोरणाच्या मार्गदर्शक तत्वांच्या अंमलबजावणीची आहेत ?

- (a) किमान वेतन कायदा, 1948
- (b) मातृत्व लाभ कायदा, 1961
- (c) राष्ट्रीय वन धोरण, 1988
- (d) महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना, 2006

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a), (b), (d) (2) (a), (c), (d) (3) (b), (c), (d) (4) वरील सर्व

Which of the following are examples of implementation of Directive Principles of State Policy ?

- (a) The Minimum Wages Act, 1948
- (b) The Maternity Benefit Act, 1961
- (c) The National Forest Policy, 1988
- (d) Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Program, 2006

Answer options :

- (1) (a), (b), (d) (2) (a), (c), (d) (3) (b), (c), (d) (4) All of the above

44. नोव्हेंबर 2021 मध्ये महाराष्ट्र विधान परिषदेने प्रसिद्ध केलेल्या माहितीनुसार महाराष्ट्र विधान परिषदेत सर्वाधिक जागा कोणत्या राजकीय पक्षाकडे आहेत ?

- (1) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष (2) भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस
- (3) शिवसेना (4) भारतीय जनता पार्टी

Which political party has largest number of seat in Maharashtra Legislative Council according to the information published by Maharashtra Legislative Council in November 2021 ?

- (1) Nationalist Congress Party (2) Indian National Congress
- (3) Shivsena (4) Bharatiya Janata Party

45. खालीलपैकी कोणते/ती मूलभूत कर्तव्य/व्ये नाहीत ?

- (a) भारताचे सार्वभौमत्व, एकता आणि अखंडता टिकवणे व संरक्षित करणे.
- (b) सार्वत्रिक निवडणूकीच्या वेळी आपल्या प्रौढमताधिकाराचा वापर करणे.
- (c) आपल्या समिश्र संस्कृतीच्या वैभवशाली वारसाचे मूल्य जतन करणे.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त (a) आणि (b) (2) फक्त (b) (3) फक्त (b) आणि (c) (4) फक्त (a) आणि (c)

Which of the following is/are **not** a Fundamental Duty/s ?

- (a) To uphold and protect the sovereignty, unity and integrity of India.
- (b) To exercise our universal adult franchise at the time of general elections.
- (c) To value and preserve rich heritage of our composite culture.

Answer options :

- (1) Only (a) and (b) (2) Only (b) (3) Only (b) and (c) (4) Only (a) and (c)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

46. NITI आयोगाचे पूर्ण रूप सांगा :

- (1) National Institute for Transmitting India
- (2) National Institute for Transforming India
- (3) National Institution for Transforming India
- (4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

Full form of NITI AAYOG is _____.

- (1) National Institute for Transmitting India
- (2) National Institute for Transforming India
- (3) National Institution for Transforming India
- (4) None of the above

47. संविधानामध्ये _____ स्थापन करण्याची तरतूद आहे ज्यामार्फत जिल्ह्यातील पंचायत आणि नगरपालिकांनी तयार केलेल्या योजना एकत्रीत करणे आणि नंतर संपूर्ण जिल्ह्यासाठी एक प्रारूप आराखडा तयार करणे अपेक्षित आहे.

- (1) जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन
- (2) जिल्हा नियोजन समित्या
- (3) जिल्हा सांख्यिकी समित्या
- (4) जिल्हा संसाधन समित्या

The Constitution provides for setting up of _____ which are expected to consolidate the plans prepared by Panchayats and Municipalities in the district and then prepare a draft plan for the district as a whole.

- (1) District Social and Economic Review
- (2) District Planning Committees
- (3) District Statistical Committees
- (4) District Resource Committees

48. दहाव्या पंचवार्षिक योजनेचा कालावधी खालीलपैकी कोणता ?

- (1) 1997 - 2002
- (2) 2002 - 2007
- (3) 2007 - 2012
- (4) 2012 - 2017

Which of the following is the duration of 10th Five Year Plan ?

- (1) 1997 - 2002
- (2) 2002 - 2007
- (3) 2007 - 2012
- (4) 2012 - 2017

49. 2004-05 च्या किंमतीनुसार 2010-11 मध्ये निव्वळ घरगुती उत्पादनात तृतीयक क्षेत्राचा वाटा _____ इतका होता.

- (1) 60.3 टक्के
- (2) 26.5 टक्के
- (3) 24.7 टक्के
- (4) 18.2 टक्के

Tertiary sector's share in Net Domestic Product in 2010-11 at 2004-05 price was _____.

- (1) 60.3 percent
- (2) 26.5 percent
- (3) 24.7 percent
- (4) 18.2 percent

50. खालीलपैकी कोणते अनुच्छेद पंचायत राजशी संबंधित आहे ?

- (1) अनुच्छेद 324
- (2) अनुच्छेद 243
- (3) अनुच्छेद 124
- (4) अनुच्छेद 356

Which of the following Article is related to Panchayati Raj ?

- (1) Article 324
- (2) Article 243
- (3) Article 124
- (4) Article 356

51. 'भौतिक साधनांसोबतच सांस्कृतिक पातळी उंचावणे' हे खालीलपैकी कोणत्या प्रतिमानाचे उद्दिष्ट होते ?

- (1) गांधीचे वृद्धी प्रतिमान
- (2) नेहरुंचे वृद्धी प्रतिमान
- (3) खाजगीकरण प्रतिमान
- (4) आचार्य अग्रवाल प्रतिमान

To raise the 'Material as well as cultural level' is the main objective of which of the following model ?

- (1) Gandhi model of growth
- (2) Nehru model of growth
- (3) Privatization model
- (4) Acharya Agrawal model

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

52. खालीलपैकी कोणते धोरण अन्न सुरक्षेचा भाग आहे ?

- (a) सार्वजनिक वितरण व्यवस्था सशक्त करणे.
- (b) पोषणविषयक उद्दिष्टे निश्चित करणे.
- (c) अन्नधान्याच्या किमान आधारभूत किंमती निश्चित करणे.
- (d) देशांतर्गत उत्पादन अधिकाधिक वाढवण्यास प्राधान्य देणे.

वरीलपैकी योग्य पर्याय निवडा :

- (1) (a) आणि (b)   (2) (a) आणि (d)   (3) फक्त (c)   (4) वरील सर्व

Which of the following policy is a part of food security ?

- (a) strengthening public distribution system.
- (b) to set nutrition related objectives.
- (c) to decide minimum support prices for food grains.
- (d) to promote domestic production.

Choose **correct** options :

- (1) (a) and (b)   (2) (a) and (d)   (3) Only (c)   (4) All above

53. 73 व्या घटना दुरुस्तीस _____ रोजी मंजूरी देण्यात आली.

- (1) 24 एप्रिल 1994   (2) 24 एप्रिल 1995   (3) 24 एप्रिल 1993   (4) 1 एप्रिल 1992

73rd Constitutional Amendment was approved on _____.

- (1) 24th April 1994   (2) 24th April 1995   (3) 24th April 1993   (4) 1st April 1992

54. 74 व्या घटना दुरुस्तीनुसार राज्य सरकारांना कोणती बाब आवश्यक करण्यात आली ?

- (a) तालुका समीतीची स्थापना
- (b) शिक्षणाचा हक्क
- (c) जिल्हा विकास समीतीची स्थापना
- (d) जिल्हा नियोजन समीतीची स्थापना

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) फक्त   (2) (b) आणि (c)   (3) (d) फक्त   (4) यापैकी सर्व

Which thing was essential for State Government according to 74th Constitutional Amendment ?

- (a) Establishment of Taluka Committee
- (b) Right to Education
- (c) Establishment of District Development Committee
- (d) Establishment of District Planning Committee

Answer options :

- (1) (a) Only   (2) (b) and (c)   (3) (d) Only   (4) All above

कच्च्या कामासाठी जागा / **SPACE FOR ROUGH WORK**

55. अर्थव्यवस्था विकसित होत असताना, देशाची व्यावसायिक रचना साधारणपणे खालीलपैकी कोणत्या क्षेत्राच्या बाजूने बदलते ?

- (1) प्राथमिक (2) द्वितीयक
(3) तृतीयक (4) द्वितीयक आणि तृतीयक क्षेत्र

As the economy develops, the occupational structure of the country generally shifts in favour of which of the following sector ?

- (1) Primary (2) Secondary
(3) Tertiary (4) Secondary and Tertiary Sectors

56. भारतमाला परियोजनेचे हे लक्ष्य आहे :

- (a) वाहतूकीत महत्तम कार्यक्षमता साधणे.
(b) आर्थिक विधी (मार्गिका) विकसित करणे.
(c) सागरकिनारे आणि बंदरे यांची जोडणी सुधारणे.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (b) फक्त (2) (b) आणि (c) फक्त
(3) (a) आणि (c) फक्त (4) वरीलपैकी सर्व

Bharatmala Pariyojana focuses on :

- (a) Optimization of efficiency in freight movement.
(b) Development of economic corridors.
(c) Improving coastal and port connectivity.

Answer options :

- (1) (a) and (b) only (2) (b) and (c) only
(3) (a) and (c) only (4) All of the above

57. जोड्या जुळवा :

स्तंभ - 'अ'

स्तंभ - 'ब'

- (a) निष्ठा (l) कौशल्य विकासासाठी हुशार विद्यार्थी यांचा शोध घेणे.
(b) दीक्षा (m) अध्ययन व अध्यापनासाठीचा तंत्रज्ञानावर आधारित मंच.
(c) ध्रुव (n) शाळेच्या मुख्याध्यापकांच्या समग्र शैक्षणिक उन्नतीसाठीचा उपक्रम

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a)-(n), (b)-(m), (c)-(l) (2) (a)-(l), (b)-(m), (c)-(n)
(3) (a)-(n), (b)-(l), (c)-(m) (4) (a)-(m), (b)-(l), (c)-(n)

Match the columns :

Group - A

Group - B

- (a) NISHTHA (l) identify talented students to enrich their skills
(b) DIKSHA (m) technology enabled platform for teaching and learning
(c) DHRUV (n) initiative for school heads for holistic advancement

Answer options :

- (1) (a)-(n), (b)-(m), (c)-(l) (2) (a)-(l), (b)-(m), (c)-(n)
(3) (a)-(n), (b)-(l), (c)-(m) (4) (a)-(m), (b)-(l), (c)-(n)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

58. खालीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहेत ?

- (a) सागरमाला विकास कंपनी मर्यादित हीची स्थापना सन् 2014 मध्ये झाली.
 (b) सागरमाला अंतर्गत प्रकल्पांची अंमलबजावणी खाजगी किंवा सार्वजनिक खाजगी भागीदारी पद्धतीने होते.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) फक्त बरोबर आहे. (2) (b) फक्त बरोबर आहे.
 (3) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर आहेत. (4) (a) आणि (b) दोन्ही चूक आहेत.

Which of the following is/are **correct** statement/s ?

- (a) Sagarmala Development Company Limited was incorporated in 2014.
 (b) Projects under Sagarmala are implemented through Private or Public-Private Partnership (PPP) mode.

Answer options :

- (1) only (a) is correct. (2) only (b) is correct.
 (3) Both (a) and (b) are correct. (4) Both (a) and (b) are incorrect.

59. टेलीफोन खात्याचा कारभार, 'भारत संचार निगम लिमिटेड' कडे _____ मध्ये हस्तांतरीत करण्यात आला.

- (1) 1991 (2) 1994 (3) 2000 (4) 2005

Telephone department was transferred to Bharat Sanchar Nigam Ltd. in _____.

- (1) 1991 (2) 1994 (3) 2000 (4) 2005

60. खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

- (a) उज्ज्वल योजना नोव्हेंबर 2015 मध्ये सुरु करण्यात आली.
 (b) तीचा भर वितरण कंपन्यांची वीज देयके आणि संकलनातील कार्यक्षमता यावर आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) फक्त (2) (b) फक्त
 (3) (a) आणि (b) दोन्हीही नाही (4) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर आहेत

Which of the following statements are **true** ?

- (a) Ujjwal Yojana was launched in November, 2015.
 (b) It's focus has been on billing and collection efficiency of DISCOMS.

Answer options :

- (1) (a) only (2) (b) only
 (3) Neither (a) nor (b) (4) Both (a) and (b) are correct

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

61. खालीलपैकी रस्ते वाहतूकीच्या मुख्य समस्या कोणत्या आहेत ?

(a) रस्ते विकासाची मंदगती	(b) निकृष्ट दर्जा
(c) विषम वितरण	(d) उच्च वाहतूक खर्च

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त	(2) (a) आणि (b) फक्त
(3) (a), (b) आणि (d) फक्त	(4) वरीलपैकी सर्व

Which of the following are the major problems in Road-Transportation ?

(a) Slow-paced growth	(b) Poor quality
(c) Uneven distribution	(d) High cost of transport

Answer options :

(1) (a) only	(2) (a) and (b) only
(3) (a), (b) and (d) only	(4) All above

62. भारतात कोळसा खाणीची सुरुवात सर्वप्रथम _____ येथे झाली.

(1) मध्य प्रदेश	(2) ओरीसा	(3) पश्चिम बंगाल	(4) आंध्र प्रदेश

The Coal mining was first started in India in _____.

(1) Madhya Pradesh	(2) Orissa	(3) West Bengal	(4) Andhra Pradesh

63. खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

‘भारत नेट’ प्रकल्पाचे हे उद्देश आहेत :

- (a) ऑप्टिक फायबर जाळ्याने ग्रामपंचायती जोडणे.
 (b) दारिद्र्य रेषेखालील (BPL) कुटुंबांना विनामूल्य नेटवर्क पुरविणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त बरोबर आहे	(2) (b) फक्त बरोबर आहे
(3) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर आहेत	(4) (a) आणि (b) दोन्हीही चूक आहेत

Which of these are **correct** statements ?

The ‘Bharat Net’ Project aims at :

- (a) Linking Gram Panchayats through optical fibre network.
 (b) Providing free network to the families in BPL category.

Answer options :

(1) (a) only is correct	(2) (b) only is correct
(3) Both (a) and (b) are correct	(4) Neither (a) nor (b) are correct

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

64. भारतातील पायाभूत सोयींचा विकास केवळ शहरांच्या बाजूने झुकणारा आहे असे नव्हे तर तो _____ बाजूनेही झुकणारा आहे.

- (1) गरीबांच्या (2) श्रीमंतांच्या (3) कामगारांच्या (4) शेतकऱ्यांच्या

Infrastructural development in India is not only urban-biased, but also shows a bias in favour of _____.

- (1) poor (2) rich (3) workers (4) farmers

65. खालील विधाने पहा :

- (a) नॅशनल इलेक्ट्रीक मोबिलिटी मिशन योजना (NEMMP) चा उद्देश इंधन बचत आणि कर्ब उत्सर्जन कमी करणे आहे.
(b) फास्टर अॅडोप्शन अँड मॅन्युफॅक्चरिंग ऑफ (हायब्रीड) इलेक्ट्रीक वेईकल्स (FAME) ही केंद्रीय योजना आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) फक्त बरोबर विधान आहे.
(2) (b) फक्त बरोबर विधान आहे.
(3) (a) आणि (b) दोन्ही विधाने चूक आहेत.
(4) (a) आणि (b) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत.

Consider the following Statements :

- (a) National Electric Mobility Mission Plan (NEMMP) aims at saving fuel and reducing carbon emission.
(b) Faster Adoption and Manufacturing of (Hybrid) Electric Vehicles (FAME) is central scheme.

Answer options :

- (1) only (a) is correct statement.
(2) only (b) is correct statement.
(3) (a) and (b) both are incorrect statements.
(4) (a) and (b) both are correct statements.

66. जागतिक व्यापार परिषदेच्या बौद्धिक संपदाविषयक अधिकारांत खालीलपैकी कोणत्या कलमांचा समावेश होतो ?

- (1) पेटंटशी संबंधित कलम
(2) व्यापारातील गुंतवणूकविषयक योजना संबंधित कलम (TRIMs)
(3) व्यापारशुल्क आणि व्यापारविषयक सामान्य करार (GATT)
(4) सामाजिक कलम

Which of the following clauses is a part of intellectual property rights in WTO ?

- (1) Patent related clause
(2) Trade related investment measures (TRIMs)
(3) General agreement on tariff and trade
(4) Social clause

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

67. खालीलपैकी अचूक विधान कोणते ?

- (1) परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूकीमुळे अर्थव्यवस्थेची उत्पादन क्षमता वाढण्यास मदत होते तर रोखेसंग्रही गुंतवणूकीमुळे अर्थव्यवस्थेत अस्थिरता येते.
- (2) परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूकीमुळे अर्थव्यवस्थेत खरेदीशक्ती वाढते तर रोखेसंग्रही गुंतवणूकीमुळे परदेशी रोखे बाजाराचा फायदा होतो.
- (3) भारतात परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूकीपेक्षा रोखेसंग्रही गुंतवणूकीचा फायदा अधिक आहे.
- (4) परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूक ही केवळ विकसनशील देशांसाठीच फायदेशीर आहे.

Which of the following is a **correct** statement ?

- (1) FDI helps to increase the productive capacity of the economy while FPI leads to volatility.
- (2) FDI leads to increased purchasing power in the economy whereas FPI benefits foreign share market.
- (3) FPI is more beneficial than FDI in India.
- (4) FDI is beneficial for developing nations only.

68. खाजगीकरणाच्या संकल्पनेत खालील बाबींचा समावेश होतो :

- (a) सार्वजनिक उद्योगांच्या मालकीचे खाजगी उद्योगांकडे हस्तांतरण.
- (b) सार्वजनिक आणि खाजगी उद्योगांची संमिश्र भागीदारी.
- (c) सार्वजनिक उद्योगातील मालमत्तेची विक्री.
- (d) खाजगी व्यवस्थापनाकडे हक्क हस्तांतरित करणे.

अचूक उत्तरे निवडा.

- (1) (a) आणि (b)   (2) (b) आणि (c)   (3) (c) आणि (d)   (4) वरील सर्व

Privatization concept includes :

- (a) Transfer of ownership of public enterprises to private enterprises.
- (b) Joint partnership of public and private enterprises.
- (c) Selling of public enterprise assets.
- (d) Transferring rights to private management.

Choose **correct** options :

- (1) (a) and (b)   (2) (b) and (c)   (3) (c) and (d)   (4) All above

69. खालीलपैकी कोणत्या जैविक उत्पादनाचे पेटंट आव्हानीत होते आणि ते भारताने अमेरिका या देशाकडून पुन्हा मिळवले ?

- (1) हळद   (2) कारले   (3) दुधी भोपळा   (4) तुळस

Which of the following bioproduct patent was challenged and India collected it again from the USA ?

- (1) Turmeric   (2) Bitter gourd   (3) Bottle gourd   (4) Basil

70. भारतीय दूरसंचार जाळे हे संपूर्ण जगात _____ क्रमांकाचे आहे.

- (1) तिसऱ्या   (2) दुसऱ्या   (3) पहिल्या   (4) पाचव्या

The Indian telecommunication network is now _____ in position in world.

- (1) Third   (2) Second   (3) First   (4) Fifth

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

71. रंगराजन समिती (2014) नुसार 2011-12 साठी दारिद्र्य रेषेची व्याख्या शहरी भागासाठी ₹ _____ व ग्रामीण भागासाठी ₹ _____ दरडोई दरदिवशी अशी करण्यात आली.

- (1) 47 आणि 39 (2) 47 आणि 31 (3) 67 आणि 32 (4) 47 आणि 32

As per Rangrajan Committee (2014) the poverty line for 2011-12 was at ₹ _____ and ₹ _____ per capita per day respectively for urban and rural areas.

- (1) 47 and 39 (2) 47 and 31 (3) 67 and 32 (4) 47 and 32

72. नील पेटी (ब्लू बॉक्स) अनुदाने ही _____ याच्याशी संबंधित आहे.

- (1) निर्यातीवर मर्यादा (2) उत्पादनातील मर्यादा
(3) आयातीवरील मर्यादा (4) बाल कामगार

The Blue box subsidies are concerned with _____.

- (1) Limit of export (2) Limit of production
(3) Limit of import (4) Child labour

73. वस्तू व सेवा कर ओळख क्रमांकाचे पहिले दोन अंक _____ निर्दिष्ट करतात.

- (1) उत्पादन संकेतांक (2) सेवा संकेतांक
(3) राज्य संकेतांक (4) देश संकेतांक

The first two digits of Goods and Services Tax identification number specifies _____.

- (1) Product Code (2) Service Code
(3) State Code (4) Country Code

74. भारत सरकारने 1973 चा फेरा कायदा रद्द करून 1999 मध्ये पुढीलपैकी कोणता कायदा मंजूर केला ?

- (a) IRDA (b) RERA (c) FEMA (d) FRBM

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त (a) आणि (b) (2) फक्त (c) आणि (d)
(3) फक्त (d) (4) फक्त (c)

Which of the following Act was passed by Govt. of India in 1999 after cancelling FERA, 1973 ?

- (a) IRDA (b) RERA (c) FEMA (d) FRBM

Answer options :

- (1) Only (a) and (b) (2) Only (c) and (d)
(3) Only (d) (4) Only (c)

75. सन् 2018 चा ऑक्सफॅम अहवाल असे सांगतो की भारतातील एक टक्के श्रीमंत लोक _____ टक्के एवढे राष्ट्रीय उत्पन्न मिळवितात.

- (1) 50 (2) 45 (3) 73 (4) 68

The Oxfam report 2018 says that one percent richest people are generating _____ percent National Income in India.

- (1) 50 (2) 45 (3) 73 (4) 68

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

76. विशेष आहरण अधिकार (SDR) हे :

- (1) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीचे आंतरराष्ट्रीय रोखतेतील उपाययोजनेसाठी निर्माण केलेले परकीय चलनसाठाविषयक अधिकार आहेत.
- (2) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीचे गुंतवणूक साठाविषयक व परकीय चलनविषयक अधिकार आहेत.
- (3) जागतिक बँकेशी संबंधित विकसनशील देशांच्या विकासनिधी विषयक अधिकार आहेत.
- (4) आंतरराष्ट्रीय विकास संस्थेचे कर्जदेण्याविषयक व आंतरराष्ट्रीय रोखतेविषयक अधिकार आहेत.

Special Drawing Rights (SDR) are :

- (1) The rights to solve the problem of international liquidity regarding foreign exchange reserves of IMF.
- (2) The rights regarding investment and foreign currency of IMF.
- (3) The rights regarding development funds of developing countries of world bank.
- (4) The rights regarding credit and international liquidity of IDA.

77. जागतिक व्यापार संघटनेचा प्रतिनिधी म्हणून भारताने आपल्या बांधील (बन्ध-बाऊंड) जकातीमध्ये पुढील प्रमाणे वाढ केली ?

- (i) 6% वरून 67%   (ii) 5% वरून 55%   (iii) 7% वरून 77%

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (iii)   (2) (i)
 (3) (ii)   (4) वरीलपैकी कुठलेही नाही

As a member of the WTO India increased its bound tariff lines from :

- (i) 6% to 67%   (ii) 5% to 55%   (iii) 7% to 77%

Answer options :

- (1) (iii)   (2) (i)
 (3) (ii)   (4) None of the above

78. खालीलपैकी कोणत्या दृष्टिकोनातून जागतिक व्यापारी संघटना भारतीय अर्थव्यवस्थेला फायदेशीर नाही ?

- (1) सांस्कृतिक विकास
- (2) पर्यटन विकास
- (3) राजकीय विकास
- (4) व्यापारासंबंधी बौद्धिक मालमत्तेचे हक्क

From which point of view of the following "WTO" is **not** beneficial to Indian Economy ?

- (1) Cultural Development
- (2) Tourism Development
- (3) Political Development
- (4) Trade Related Intellectual Property Rights (TRIP)

79. GATS व्यापाराबाबत करार हा _____ च्या व्यापाराशी संबंधित आहे.

(1) सेवांच्या	(2) स्वामीत्व हक्क (पेटंट)
(3) प्रतिलिपी अधिकार (कॉपीराईट)	(4) व्यापारी चिन्हाशी (ट्रेडमार्क)
- GATS deals with trade in _____.
(1) Services	(2) Patent
(3) Copyright	(4) Trademark

80. जागतिकीकरण ही एक अशी प्रक्रिया आहे ज्यामुळे :

- (a) आर्थिक एकीकरणात जास्त सखोलता येते
- (b) आर्थिक पारदर्शकता वाढते
- (c) सीमेपलिकडील दहशतवादात वाढ होते
- (d) आर्थिक परस्परावलंबित्व वाढते

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a), (b) व (c)   (2) (b), (c) व (d)   (3) (a), (b) व (d)   (4) (a), (c) व (d)

Globalization is a process of :

- (a) deepening economic integration
- (b) increasing economic openness
- (c) increasing cross-border terrorism
- (d) growing economic interdependence

Answer options :

- (1) (a), (b) and (c)   (2) (b), (c) and (d)   (3) (a), (b) and (d)   (4) (a), (c) and (d)

81. खालीलपैकी कोणते व्यापाराशी संबंधित गुंतवणूक उपाययोजनांच्या (TRIMs) संदर्भातील उद्दिष्ट/उद्दिष्टे नाही/नाहीत ?

- (a) यजमान देशाकडून निर्यातीला प्रोत्साहन.
- (b) मालावर अंकित केलेली व्यापारी मुद्रा/बोधचिन्हासह सेवा चिन्ह.
- (c) प्रगत आर्थिक आणि सामाजिक धोरणाचे ध्येय.
- (d) तंत्रज्ञानाचे हस्तांतरण.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) केवळ (a)   (2) केवळ (b)   (3) (a) आणि (d)   (4) (b) आणि (c)

Which of the following is/are **not** the objective of TRIMs (Trade Related Investment Measures) ?

- (a) Promoting exports from the host country.
- (b) Trademarks including service marks.
- (c) Advancing economic and social policy goals.
- (d) Technology transfer.

Answer options :

- (1) Only (a)   (2) Only (b)   (3) (a) and (d)   (4) (b) and (c)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

82. विकसनशील देशांच्या संदर्भात जागतिकीकरणाच्या समर्थनार्थ खालीलपैकी कोणते मुद्दे समर्पक आहेत ?

- (a) जागतिकीकरणामुळे प्रत्यक्ष परकीय गुंतवणूकीस चालना मिळते व देश आंतरराष्ट्रीय स्तरावर कर्जबाजारी होत नाही.
- (b) जागतिकीकरणामुळे आधुनिक तंत्रज्ञानाचा प्रसार होतो व देशांना संशोधनात भर न घालता तंत्रज्ञान मिळते.
- (c) जागतिकीकरण प्रक्रियेमुळे विकसनशील देशातील दारिद्र्य दूर झाले आहे.
- (d) जागतिकीकरणामुळे ज्ञानाची देवाणघेवाण मोठ्या प्रमाणावर होते.

वरीलपैकी योग्य उत्तर कोणते ?

- (1) (a), (b) आणि (c) (2) (b), (d) आणि (c) (3) (a), (c) आणि (d) (4) (a), (b) आणि (d)

Which of the following points are apt. for developing nations in defense of globalization ?

- (a) Globalization promotes FDI without forcing developing nations into international indebtedness.
- (b) Globalization promotes modern technology and enables developing nations to make use of it without investment in R and D.
- (c) Globalization has helped to reduce the poverty of nations in developing stage.
- (d) Globalization leads to faster diffusion of knowledge among developing nations.

Which are the **correct** answers ?

- (1) (a), (b) and (c) (2) (b), (d) and (c) (3) (a), (c) and (d) (4) (a), (b) and (d)

83. व्यापारासंबंधीत बौद्धिक संपत्ती हक्कांमध्ये (TRIPs) खालील हक्कांचा समावेश होतो :

- (a) प्रतिलिपी हक्क
- (b) व्यापार चिन्ह
- (c) शेतीविषयक करार

वरीलपैकी कोणते हक्क जागतिक व्यापार संघटनेने (WTO), ट्रीप्स अंतर्गत प्रस्थापित केले ?

- (1) फक्त (a) (2) फक्त (a) आणि (b) (3) फक्त (a) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (c)

Trade Related Intellectual Property Rights (TRIPs) covers following rights :

- (a) Copyright
- (b) Trademarks
- (c) Agreement on agriculture

Which of the above rights introduced by WTO under TRIPs ?

- (1) (a) only (2) (a) and (b) only (3) (a) and (c) only (4) (a), (b) and (c)

84. जागतिक व्यापार संघटनेचे (WTO) सर्वोच्च अधिकार _____ ला आहेत.

- (1) विवाद समझोता मंडळ
- (2) मंत्रिमंडळ परिषद
- (3) महासंचालक
- (4) सर्वसाधारण मंडळ

The Supreme authority of WTO is _____.

- (1) Dispute Settlement Body
- (2) Ministerial Conference
- (3) Director General
- (4) General Council

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

85. _____ ने गुंतवणूकीत भारतीय गुंतवणूक दाराएवढेच परदेशी गुंतवणूक दारांना अधिकार मिळतील.

- (1) बुद्धी संपदा मालमत्ता अधिकार
- (2) गुंतवणूक उपाय योजना व्यापाराबाबतचा करार
- (3) सेवेतील व्यापाराबाबतचा करार
- (4) वरीलपैकी एकही नाही

Under _____ the foreign investors will be given same rights as the national investors in the matter of investment.

- (1) Trade Related Intellectual Property Rights
- (2) Trade Related Investment Measures
- (3) General Agreement on Trade in Services
- (4) None of these

86. सार्वजनीक कर्जाचा परिणाम खालील बाबींवर होतो :

(a) किंमत	(b) उत्पन्न व संपत्ती वाटणी
(c) करवाढ	(d) विकास

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त	(2) (b) फक्त	(3) (a), (b) आणि (c)	(4) वरील सर्व

Public debt affects on the following things :

(a) Price	(b) Income and Wealth Distribution
(c) Increase of Tax	(d) Development

Answer options :

(1) (a) only	(2) (b) only	(3) (a), (b) and (c)	(4) All above

87. _____ हे राज्य सरकारांचे भारत सरकार कडून मिळणाऱ्या महसूलाचे प्रमुख साधन नाही.

(1) केंद्रीय करातील हिस्सा	(2) कर्जे आणि आगाऊ रकमा
(3) केंद्रीय अनुदान	(4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

_____ is not the major revenue source of State Government which comes from GOI.

(1) Share in Central Taxes	(2) Loans and Advances
(3) Central Grants	(4) None of these

88. भारतीय सार्वजनिक स्वास्थ्य खबरदारी पायाभूत सुविधांच्या _____ या पातळीला समाज स्वास्थ्य केंद्राचे स्थान आहे.

(1) प्राथमिक	(2) द्वितीयक
(3) तृतीयक	(4) वरीलपैकी एकही नाही

Community Health centres are located at the _____ level of Indian public health care infrastructure.

(1) Primary	(2) Secondary
(3) Tertiary	(4) None of the above

89. खालीलपैकी कोणत्या राज्याला 2018-19 मध्ये सर्वाधिक महसूल ₹ 90,140 कोटी इतका SGST मधून मिळाला आहे ?

(1) तामिळनाडू	(2) उत्तर प्रदेश	(3) कर्नाटक	(4) महाराष्ट्र

Which of the following state received highest revenue ₹ 90,140 crores from SGST for 2018-19 ?

(1) Tamilnadu	(2) U.P.	(3) Karnataka	(4) Maharashtra

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

90. राजकोषीय तूट म्हणजे _____.

- (a) महसूली प्राप्ती + भांडवली प्राप्ती – एकूण खर्च
- (b) अंदाज पत्रकीय तूट + कर्ज आणि इतर देयता
- (c) भांडवली प्राप्ती – भांडवली खर्च
- (d) महसूली प्राप्ती – महसूली खर्च

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) फक्त (2) (a) आणि (b) (3) (b) फक्त (4) यापैकी सर्व

Fiscal Deficit means _____.

- (a) Revenue Receipts + Capital Receipts – Total Expenditure
- (b) Budget deficit + Government market borrowings and liabilities
- (c) Capital Receipts – Capital Expenditure
- (d) Revenue Receipts – Revenue Expenditure

Answer options :

- (1) (a) only (2) (a) and (b) (3) (b) only (4) All above

91. तुटीचा अर्थभरणा केल्याचा परिणाम म्हणून _____ होते.

- (1) किंमत पातळीत वाढ (2) सरकारला तोटा
- (3) उत्पादन पातळीत घट (4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

The deficit financing leads to _____.

- (1) Rise in price level (2) Government faces loss
- (3) Declining output level (4) None of these

92. _____ या क्षेत्राला 2019-20 मध्ये महाराष्ट्रात सर्वाधिक सबसिडी मिळाली आहे.

- (1) महाराष्ट्र राज्य विज वितरण कंपनी
- (2) औद्योगिक क्षेत्राला प्रोत्साहने
- (3) अन्नधान्य वाटप (अन्नपूर्णा वगैरे)
- (4) महाराष्ट्र राज्य रस्ते वाहतूक महामंडळ

_____ is the major subsidy receiving sector in Maharashtra in 2019-20.

- (1) Maharashtra State Electricity Distribution Company
- (2) Incentives to industrial units
- (3) Food grain distribution for Annapurna etc.
- (4) Maharashtra State Road Transport Corporation

93. केंद्र सरकारची अंदाजपत्रकीय अंदाजानुसार 2019-20 मधील एकूण कर्ज देयता _____ कोटी रुपये होती.

- (1) 1025599 (2) 10255099 (3) 9745410 (4) 509689

Total Loan Liabilities of central government in 2019-20 budget estimates was _____ crore rupees.

- (1) 1025599 (2) 10255099 (3) 9745410 (4) 509689

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

94. केळकर कार्यदल समीतीने खालील शिफारशी केल्या :

- (a) प्रमाणित वजावट पद्धत रद्द केली पाहिजे
- (b) बचत आणि व्याजावरील सवलत रद्द करावी.
- (c) पॅन क्रमांक आवश्यक करावा.
- (d) सुधारीत मूल्यवृद्धी कर योजना.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) फक्त (2) (b) फक्त (3) (a), (b) आणि (c) (4) यापैकी सर्व

Kelkar task force committee recommended following recommendation :

- (a) Standard deduction system should be cancelled.
- (b) Exemption on saving and interest should be cancelled.
- (c) PAN number should be compulsory.
- (d) Modified value added tax.

Answer options :

- (1) (a) only (2) (b) only (3) (a), (b) and (c) (4) All above

95. खालीलपैकी कोणता खर्च हा गैर-विकास खर्च नाही ?

- (1) संरक्षण (2) पोलीस
- (3) व्याज देणी (4) वैद्यकीय सुविधा

Which of the following is **not** Non-development expenditure ?

- (1) Defence (2) Police
- (3) Interest payments (4) Medical facilities

96. 73 वी आणि 74 वी घटनादुरुस्ती संसदेत केव्हा पारित झाली ?

- (1) जून 1991 (2) ऑगस्ट 1991 (3) डिसेंबर 1992 (4) एप्रिल 1993

When 73rd and 74th Constitutional Amendments were passed by Parliament ?

- (1) June 1991 (2) August 1991 (3) December 1992 (4) April 1993

97. 1987-88 नंतर केंद्रसरकारचे सार्वजनिक खर्चाचे वर्गीकरण खालील प्रकारे केले जाते.

- (1) संरक्षणखर्च आणि नागरीखर्च
- (2) विकास आणि विकासेतर खर्च
- (3) महसूली आणि भांडवली खर्च
- (4) चालूखर्च आणि भांडवली खर्च

Central Govt. Public expenditure classification is of following type after 1987-88.

- (1) Defence expenditure and Civil expenditure
- (2) Development and non-development expenditure
- (3) Revenue and capital expenditure
- (4) Current and capital expenditure

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

98. खालीलपैकी सार्वजनिक कर्जाचे मार्ग कोणते ?

(a) बाजार कर्ज	(b) कर्जरोखे
(c) राजकोषीय हुंड्या	(d) तात्पुरती उचल

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त	(2) (b) आणि (c)	(3) यापैकी नाही	(4) यापैकी सर्व

Which of the following are the sources of public debt ?

(a) Market Loans	(b) Bonds
(c) Treasury Bills	(d) Temporary Advances

Answer options :

(1) (a) only	(2) (b) and (c)	(3) None of these	(4) All above

99. मार्च 2012 च्या नियोजन आयोगाच्या प्रसिद्धी पत्रकानुसार दारिद्र्य रेषेखालील लोकसंख्येचे शेकडा प्रमाण 2009-10 मध्ये _____ इतके खाली आले.

(1) 19.8%	(2) 21.9%	(3) 29.8%	(4) 45.0%

According to the press note issued by Planning Commission in March 2012, percent of population living below poverty line has come down to _____ into 2009-10.

(1) 19.8%	(2) 21.9%	(3) 29.8%	(4) 45.0%

100. खालीलपैकी कोणता ऊर्जेचा स्रोत अपारंपारिक आहे ?

(1) प्राण्यांचे शेण	(2) कृषी कचरा
(3) जळाऊ लाकडे	(4) सौर ऊर्जा

Which of following is the non-conventional source of energy ?

(1) Animal Dung	(2) Agricultural Waste
(3) Fuel Wood	(4) Solar Energy

- o o o -

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

सूचना - (पृष्ठ 1 वरून पुढे....)

- (8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या “परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82” यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.
- (9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वतःबरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. मात्र परीक्षाकक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.

नमुना प्रश्न

प्र. क्र. 201. सतीची चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलतः प्रयत्न केले ?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती	(2) ईश्वरचंद्र विद्यासागर
(3) राजा राममोहन रॉय	(4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर “(3) राजा राममोहन रॉय” असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर “(3)” होईल. यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर-क्रमांक “(3)” हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 201. ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तर-क्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK